

PRAVICA DO PETICIJE

Od začetka veljavnosti maastrichtske pogodbe ima vsak državljan Evropske unije pravico, da na Evropski parlament naslovi peticijo v obliki pritožbe ali zahteve glede zadeve, ki sodi na področje delovanja Evropske unije. Odbor za peticije Evropskega parlamenta peticije pregleda, odloči o njihovi dopustnosti ter je zadolžen za njihovo obravnavo.

PRAVNA PODLAGA

Členi 20, 24 in 227 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) in člen 44 Listine EU o temeljnih pravicah.

CILJI

Pravica do peticije je bila uvedena zato, da bi lahko evropski državljani in osebe, ki prebivajo v Evropski uniji, na enostaven način naslavljali pritožbe ali zahteve na institucije Unije.

DOSEŽKI

A. Upravičenost in zahteve (člen 227 PDEU)

Vsak državljan ali državljanka Evropske unije in vsaka fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali statutarnim sedežem v kateri od držav članic ima pravico do peticije, ki jo lahko uveljavlja samostojno ali skupaj z drugimi upravičenci.

Peticije so dopustne, če se nanašajo na vprašanja, ki sodijo na področje delovanja Evropske unije in ki vlagatelja neposredno zadevajo. Drugi pogoj se razlaga precej široko.

B. Postopek

Postopek za obravnavanje peticij je opredeljen v členih 215 do 218 in prilogi V(XX) poslovnika Parlamenta, kjer je zanj kot pristojni parlamentarni odbor določen Odbor za peticije.

1. Formalna dopustnost

Peticije morajo vsebovati ime, državljanstvo in naslov vseh predlagateljev peticije in biti napisane v enem od uradnih jezikov EU. Vložijo se lahko v elektronski obliki prek portala Parlamenta za peticije ali v papirni obliki po pošti.

2. Vsebinska dopustnost

Peticije, ki izpolnjujejo omenjene pogoje, se posredujejo Odboru za peticije in ta najprej odloči, ali je peticija dopustna. V ta namen preveri, ali zadeva sodi na področje dejavnosti Evropske unije. Če ugotovi, da ne, je peticija nedopustna. Vlagatelj peticije je obveščen o odločitvi in razlogih zanjo. Vlagateljem se pogosto predlaga, naj se obrnejo na druge državne, evropske ali mednarodne organe. Običajni razlog, zaradi katerega so peticije razglašene za nedopustne, je, da vlagatelji ne ločijo med pristojnostmi, odgovornostmi, možnostmi za ukrepanje in pravnimi sredstvi Evropske unije ter držav članic oziroma drugih mednarodnih organizacij in organov (kot sta OZN in Svet Evrope), tudi kadar gre za uporabo Listine EU o temeljnih pravicah.

3. Obravnava peticij

Glede na okoliščine lahko Odbor za peticije sprejme enega ali več naslednjih ukrepov:

- pozove Evropsko komisijo, naj opravi predhodno preiskavo v zvezi s peticijo in mu posreduje informacije o skladnosti z ustrezno zakonodajo EU;
- peticijo posreduje drugim odborom Evropskega parlamenta v informacijo ali nadaljnje ukrepanje (odbor lahko na primer peticijo upošteva pri zakonodajnem delu);
- če se peticija nanaša na konkreten primer, ki zahteva posebno pozornost, se lahko odbor za rešitev zadeve obrne na pristojne institucije ali organe ali ukrepa prek stalnega predstavništva države članice, ki jo vprašanje zadeva;
- sprejme druge primerne ukrepe, da bi rešil problem ali na peticijo ustrezno odgovoril.

Odbor odloči tudi, ali bo peticije uvrstil na dnevni red katere od svojih sej. Kadar se peticija uvrsti na dnevni red, so na sejo povabljeni vlagatelj, Komisija in predstavniki držav članic. Vlagatelj peticije jo na seji predstavi, Komisija ustno izrazi svoje mnenje in komentira svoj pisni odgovor na vprašanja, zastavljena v peticiji, poleg tega lahko besedo dobijo tudi navzoči predstavniki držav članic. Člani Odbora za peticije imajo nato priložnost, da izmenjajo mnenja o vprašanjih, ki so se pojavila med razpravo, in predlagajo nadaljnje ukrepe.

V nekaterih primerih se lahko odbor odloči, da organizira predstavitev, delavnico ali obisk za ugotavljanje dejstev v zadevni državi ali regiji ter sprejme poročilo o misiji s svojimi ugotovitvami in priporočili ali pripravi celovito poročilo, o katerem nato Evropski parlament na plenarnem zasedanju glasuje. Lahko se tudi odloči, da bo Komisiji in/ali Svetu predložil vprašanja za ustni odgovor in organiziral razpravo na plenarnem zasedanju.

Če peticija obravnava vprašanje v splošnem interesu, ki razkriva nepravilen prenos ali uporabo prava EU, lahko Komisija ukrepa proti državi članici ali sproži celo postopek za ugotavljanje kršitev.

4. Zaključek

Odbor lahko peticijo zaključi v različnih fazah postopka, na primer potem ko sprejme odločitev o dopustnosti, po razpravi na seji odbora, ko ni mogoče nadaljnje ukrepanje v zvezi s peticijo, ko vlagatelj peticijo umakne ali ne odgovori v določenem roku.

5. Preglednost

Peticije, poslane Evropskemu parlamentu, postanejo javni dokumenti. Ko Odbor za peticije odloči, da so dopustne, se njihovi povzetki prevedejo v vse uradne jezike EU in se skupaj z relevantnimi dokumenti objavijo na portalu Evropskega parlamenta za peticije.

Odbor vlagatelja peticije pisno obvesti o vseh svojih odločitvah v zvezi z njegovo peticijo in o razlogih zanje, po potrebi mu pošlje tudi pomembne informacije in dokumente, ko so odločitve na voljo.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

V skladu s primarnima pogodbama je Evropski parlament naslovnik peticij državljanov in mora zato zagotoviti, da EU zares upošteva pomisleke, ki jih državljani izrazijo v peticijah. Da bi svojo nalogo kar najbolje izpolnjeval, je za obravnavanje peticij in usklajevanje parlamentarnih dejavnosti, povezanih z njimi, zadolžil namenski odbor, Odbor za peticije. V vsakem letnem poročilu o razpravah v odboru za predhodno leto^[1] odbor poudari, da Parlament peticije vedno obravnava kot ključni element participativne demokracije. Opozarja tudi, da so izredno pomembne za odkrivanje primerov nepravilnega prenosa in izvajanja zakonodaje EU v državah članicah. Številne peticije so privedle do zakonodajnih ali političnih ukrepov, primerov na portalu EU Pilot, predhodnih odločb ali postopkov za ugotavljanje kršitev. Odbor za peticije je zlasti dejaven na področju temeljnih pravic (invalidnost, pravice otrok, diskriminacija, manjšine, pravosodje, prosti pretok in prosto gibanje, volilna pravica, brexit), okolja in dobrobiti živali, notranjega trga, socialnih pravic, migracij, trgovinskih sporazumov in javnega zdravja. Med instrumenti, ki zagotavljajo, da se vprašanja, ki jih v peticijah zastavijo državljani, obravnavajo in rešijo, so obiski za ugotavljanje dejstev, javne predstavitve, naročanje študij, mreža za peticije, ustanovljena leta 2016, ki omogoča boljše sodelovanje med odbori, ki obravnavajo peticije, ter sodelovanje in dialog z nacionalnimi parlamenti in drugimi institucijami EU (zlasti z Evropsko komisijo in evropskim varuhom človekovih pravic). Od leta 2014 ima Parlament spletni portal za peticije, ki je omogočil, da je javnost z njimi bolj seznanjena, da so bolj pregledne in da so stiki EU z državljani oziroma sodelovanje državljanov z EU učinkovitejši^[2].

Ottavio Marzocchi
05/2019

[1]Letna poročila o razpravah v Odboru za peticije vsebujejo informacije o številu, obliki, statusu, izidu, državi, jeziku, in temi prejetih peticij ter vlagateljevem državljanstvu; o spletnem portalu; odnosih s Komisijo, Svetom in uradom varuha človekovih pravic; obiskih za ugotavljanje dejstev, javnih predstavitev, naročenih študijah in drugih pomembnih vprašanjih.

[2]<https://petiport.secure.europarl.europa.eu/petitions/sl/home>

